

Hồ Đắc Đăng

VÔ KỸ HỌC VÕ

Tuyển chọn và biên tập

Đỗ Hồng Ngọc

Dàn trang: Nguyễn Hiền Đức

(tháng 7.2020)

MỤC LỤC

1. Vô Kỵ Học Võ	Tr 4
2. Vô Kỵ Học Lái Xe	10
3. Vô Kỵ Học Đi Biển	15
4. Vô Kỵ Học Bắn Cung	18

Vài dòng về “VÔ KỸ HỌC VÕ”

Bác sĩ Hồ Đắc Đăng là bạn cùng khóa với tôi tại Y khoa Đại học đường Saigon (1962-1969) hiện sống và làm việc tại Mỹ, mới vừa về hưu.

Tháng 8 năm 2019, anh gửi tôi bài viết rất thú vị “Vô Kỹ Học Võ” mà anh có vài lời “phi lộ” như sau:

“Tự nhiên, nổi hứng, viết cho tất cả các bạn cùng lớp của tui mình. Tôi có một câu chuyện kể các bạn xem cho vui. Nửa bịa đặt, nửa thật. Tên thì bịa đặt, nơi chốn thì thật, phương cách dạy, quyền cước thì nửa thật, nửa tượng trưng (symbolic), kết quả thì thật...”

Tôi đọc vô cùng thích thú, khuyến khích anh viết tiếp thêm một loạt những bài về VÔ KỸ... như vậy để chia sẻ cùng bè bạn thân thiết. Anh viết. Và trời ơi, anh không gõ được tiếng Việt, gửi những bài viết tay với thứ chữ bác sĩ gà bới nên thú thật khá là vất vả để đọc và “chuyên ngữ”... giúp anh.

May sao có người em là Đền Biển (Võ Quảng) chịu khó gõ giùm. Tôi đã lần lượt đưa lên www.dohongngoc.com . Đa tạ Đền Biển.

Nay xin gom góp sẻ chia cùng bè bạn vậy.

Thân mến,

Đỗ Hồng Ngọc

(Saigon, 7.2020)

(Nguồn: <https://www.dohongngoc.com/web/goc-nhin-nhan-dinh/ho-dac-dang-vo-ky-hoc-vo/>)

VÔ KỸ HỌC VÕ

Hồ Đắc Đăng

Vô Kỹ

Vô Kỹ là một thằng bé 11 tuổi, ở Tích Lan (Srilanka), người thì không có gì mạnh mẽ, nhanh nhẹn. Nó thì hiền lành nhưng tự nhiên lại nổi hứng muốn học đánh võ. Nó tìm được một ông thầy dạy võ già, nổi tiếng là võ nghệ cao cường, kiến thức uyên bác, đạo hạnh nghiêm túc. Bố mẹ nó cũng không vui lắm vì muốn nó trở thành một người thường, làm ăn lương thiện, thành công và cưới vợ, đẻ con như tất cả mọi người. Bố nó giận nó, nói dối:

– Mày có muốn học võ thì mày đi ở luôn với ông thầy dạy võ đó đi. Đừng có về nhà nữa.

Thế là nó làm thật. Nó ở luôn với ông thầy võ đó. Thế mới đổ nợ cho bố nó, bị vợ ông (mẹ nó) mắng cho một trận:

– Tại ông đó, nó mới bỏ nhà đi như vậy. Phải ông để tôi dùng lời nhỏ nhẹ, tôi đã có thể giữ nó lại nhà làm người tốt như ông tính.

Bài học: Muốn cái gì thì cứ thông thả, từ từ; thắng thù là nó làm thật đấy.

Dạy ăn

Nó đòi học võ, ông thầy chẳng chịu dạy gì cả:

– Vô Kỹ, trước khi học võ, phải học ăn trước. Thân thể gầy ốm thế này thì đấm với đá cái gì. Phải nuôi cho nó lớn, mạnh lên. Con thích ăn cái gì?

– Thừa sự phụ, con thích ăn balanced diet. Mấy người thầy thuốc dặn ăn balanced diet, tinh bột, thịt mỡ, con biết hết. Nhưng con nhất định ăn chay tại con

thương thú vật. Con không muốn bất cứ một con gì phải bị chết để con được sống và học võ.

– Đây Vô Kỵ, nếu con nhất định như vậy thì sư phụ sẽ không còn ai để dạy nữa.

– Sao vậy sư phụ? Có biết bao protein thực vật mà mình đâu có cần giết con gì đâu?

– Vô ích, Vô Kỵ ạ. Con có biết một bát cơm con ăn là do biết bao triệu sâu bọ đã bị giết để con còn có lúa trên đồng không? Nếu không có mấy cái xịt thuốc rầy, thì tụi nó đã ăn hết lúa, hết hoa quả của con. Con sống được là nhờ tụi nó chết. Con hãy mang ơn tụi nó khi con nhai cơm, ăn táo trong miệng con. Đó là đời sống đó con. Xác thân con sống được như vậy là do công ơn của muôn vạn sanh linh, từ người đến thú. Đó là chưa kể đến những vật vô tri giác như nước, không khí và ánh sáng. Kết luận? Thầy sẽ cho con ăn cái gì thầy có. Lòng từ bi, thầy cũng có như con. Thầy dạy con ăn, không phải cái gì con nên ăn, mà thầy dạy con ăn trong tâm thức nào: tâm thức mang ơn.

– Con xin nhận lãnh những lời giáo hóa này. Vô Kỵ cúi đầu. Hẩn hiểu.

Dạy đi

Dạy ăn rồi mà vẫn chưa xong với ông thầy dạy võ này. Vô Kỵ nóng nảy muốn học võ mà cả năm qua, chẳng thấy thầy dạy động tác nào trước, bước đá nào sau. Nội cái đi tới đi lui trong sân mà thầy hẳn cứ phải nhắc đi chậm lại. Trời đất, đi học đánh võ mà cái gì cũng phải chậm. Hẩn cứ muốn học sao cho nhảy cao, đá mạnh. Vô ích, ông thầy dạy:

– Vô Kỵ, nghe cho kỹ, cái võ thuật thầy dạy không nằm trong cái vận tốc và lượng (mass) mà là nội công của cái tĩnh lặng tuyệt đối. Nhớ 3 điều này:

. Một cái tâm nhanh là tâm bệnh

. Một cái tâm chậm là tâm mạnh

. Một cái tâm yên lặng là tâm thánh thần

(A mind which is fast is sick
A mind which is slow is sane
A mind which is still is divine)

Dạy thở

Ba năm đã qua mà Vô Kỵ vẫn chưa được dạy một miếng võ nào. Hắn ăn cái gì thầy hắn cho. Thật ra mấy người trong làng hắn cho thầy hắn rồi thầy trò ăn với nhau. Khi ăn thì không nói. Chỉ biết ăn là ăn cái gì, nghe mùi vị trong mũi, trên lưỡi của nó và đầy lòng biết ơn.

- Thở mà cần gì phải dạy, thừa thầy. Con biết thở từ lúc mới sanh.
- Con nuốt thức ăn xuống dạ dày không có nghĩa là con biết ăn. Ăn trong im lặng, ăn trong lòng mang ơn mới gọi là biết ăn. Đi cũng vậy, đặt chân xuống đất và bước đi trong cả đường dài không có nghĩa là con biết đi. Con đi từng bước chậm rãi, chú ý, quan tâm tới cái màu nhiệm của mỗi cái ngã mà con tránh được của mỗi bước. Đó mới là con biết đi đấy.

Còn thở cũng vậy. Mũi con thở mà tâm con nóng lòng học võ để con có võ nghệ cao cường là con chưa biết thở. Con hãy buông bỏ hết tất cả ý tưởng bay nhảy, suy luận và chỉ đắm mình trong một cái thở ra, một cái thở vô nhịp nhàng, không cố gắng, không ham muốn. Một cái thở bao dung, hòa đồng, không ranh giới, trao đổi dưỡng khí với trọn thế giới quanh con. Không còn hơi thở nào là của con hay là của bạn con xung quanh. Hơi thở dịu dàng, nhịp nhàng, không ranh giới, vô tận. Đó mới thật là biết thở. Dĩ nhiên Vô Kỵ con, con không thể nào biết thở kiểu này 24/7. Mỗi ngày 15 đến 45 phút là đủ rồi. Khi nào con cảm thấy mấy cái hơi thở vô, thở ra của con là “đẹp đẽ” thì con khá lắm đó. Nhớ: The beautiful Breath .

- Thầy có thấy hơi thở đẹp không? Vô Kỵ hỏi.

Ông thầy chỉ cười, không trả lời. Vô Kỵ cũng không có hỏi gạn.

Dạy võ

8 năm qua. Vô Ky bây giờ 19 tuổi. Thân thể trắng kiện, mắt sáng, tai thính, bước đi nhẹ nhàng, mỗi một bước chân xuống vững chãi như một cái máy cày John Deere , nhấc lên nhẹ nhàng như một tai hoa sen. Miệng hần hiền hòa, điềm đạm, hay cười. Hần vui lắm.

– Đây Vô Ky, bao nhiêu kiến thức về võ thuật, tấn thối, ngựa đầu, cúi đầu con đều đã nằm lòng. Bây giờ thầy chỉ nhắc lại con có hai động tác là con phải quán suốt tận tường. Một là xuống tấn; hai là Tango.

Xuống tấn

– Như kiểu phòng thủ. Chân trái gập nửa gối, phía trước. Tay trái thẳng, hạ thấp một chút. Tay phải xòe, hướng ra trước phía đối thủ, mấy ngón tay khít lại, cả ngón cái. Khuỷu tay co lại một chút. Đẩy đẩy, được đẩy. Sư phụ của hần vừa dạy vừa ra bộ luôn.

– Năm ngón tay là 5 giới (Sila). 10 ngón tay cũng được. Tư thế có khác một chút: 2 bàn tay xòe về phía đối thủ như để chặn đứng một cánh cửa đang ập xuống. Đó là 10 Commandments. Cả hai động tác có một ý nghĩa tương tự: Đừng làm mấy cái đó. Vô Ky, con hãy chuẩn bị chân con cho vững vì mấy cái lực tấn công con nó rất mạnh. Con đỡ nó mà không vững chân thì nó đánh con ngã đó: Lực mà 5 giới (precepts) và 10 điều răn (commandments) con phải đối phó: Đừng có làm.

Tất cả các đường quyền, đường cước đều phải dựa lên cái xuống tấn phòng thủ này để khỏi bị địch thủ đánh ngã.

Tango

– Vô Ky, bên Âu Châu tụi nó có điệu múa, hình như của Tây Ban Nha thì phải, gọi là Tango. Trong khi múa, vũ kiều này, có lúc người đàn bà như bị ngã ngựa ra đằng sau, gần như lưng đụng sàn. Thì tự nhiên một cánh tay của vũ công nam ,uyên chuyên, mềm mại nhưng mạnh khỏe vô cùng đã đợi sẵn ở đó và người phụ nữ không bao giờ bị ngã đau. Đó là Tango.

Con đánh võ cũng vậy. Đánh võ là có ngã. Thầy dạy con đường quyền, đường cước để chân tay khéo léo, mạnh mẽ, không phải để làm cho người ta đau hay ngã xuống.

– Thưa thầy, nhưng nếu đối thủ không ngã, không đau thì làm sao con thắng được?

– Thắng? Thắng là cái gì? Con sao tối dạ thế? Vô Ky. Con nói con muốn học võ, thầy dạy võ. Thầy có dạy cho con thắng ai đâu? Con đủ sức thắng được, đỡ được cánh cửa nặng của 5 giới, của 10 điều răn, con còn sức đâu để thắng ai nữa. Con chẳng còn mong muốn gì hết, hướng là muốn thắng.

Quyền Tango là con đỡ cho địch thủ khỏi đau đó.

Cuộc đấu thực sự

Bây giờ, Vô Ky đã 25, thân thể vạm vỡ, bước đi uyển chuyển, dịu dàng, nhịp nhàng, quyền cước thuộc lòng, tâm tính bao dung, trong sáng nhưng vẫn còn một cái muốn: muốn thắng.

Đối thủ có vẻ già giặn, lịch thiệp, có vẻ hơi kiêu ngạo một chút vì hẳn học trường rất nổi tiếng trong vùng. Nhiều tiền lắm mới vô học được trường này, toàn là người thành công trong đời tranh nhau đưa con đến học, đôi khi phải hối lộ mấy người xét đơn nhập học. Trường võ của Vô Ky thì nghèo. Từ bi, rộng lượng nhưng nghèo và không danh tiếng bằng.

Hiệp nhất

Vô Ky thua te tua, ngã mấy cái đầu điếng. Địch thủ mạnh lắm, Vô Ky xin time out vô động đá vắn kể sư phụ. Sư phụ ngồi yên, theo dõi từng quyền, từng cước. Sư phụ dạy: Con đánh rất đúng quy luật thể thức nhưng còn nhớ bài nhiều quá, theo quy luật, giáo điều quá. Quên bớt đi.

Hiệp hai

Vô Ky ngồi nghỉ mệt một chút, xem xét mình còn nhớ bài được bao nhiêu. Quên được 75% bài học của thầy. Thầy cho ra đánh tiếp hiệp hai. “Quái lạ, thằng này đánh khá hẳn lên” đối thủ ngạc nhiên, vất vả hơn nhiều nhưng rốt cuộc cũng đánh

ngã được Vô Kỵ. Lần này ngã nhưng không có đau bằng lần đầu. Xin time out, vô vấn kế sư phụ lại.

Hiệp ba

– Con còn nhớ bài nhiều quá. Nhớ 25% là quá nhiều. Con phải biết là địch thủ này nó rất giỏi về đoán trước động tác của con. Nó thấy được con ở đâu, con là ai, nó tấn công con ở đó. Con phải quên hết bài bản, quên con là ai, con không còn là Vô Kỵ nữa thì con sẽ thấy. Quên hết đi. Buông bỏ hết đi. Con không còn tự nhận định (self-identify) với một đơn vị nào nữa. Không còn là Vô Kỵ nữa. Nghe chưa?

Vô Kỵ làm thình, tư tưởng trống rỗng, tâm thức trong sáng, lắng đọng, hay biết tất cả.

– Con xin lãnh giáo.

Hắn chậm rãi trở ra, nhìn thẳng vào địch thủ, nở một nụ cười hiền từ, bao dung, không sợ thua mà cũng không muốn thắng nữa. Hắn múa may không theo bài bản gì cả. Chân hắn như đi trên mây, tay hắn múa may như Tango. Hắn khi thì ở trước địch thủ, khi thì ở sau, ở trên, ở dưới. Địch thủ không thấy một Vô Kỵ mà vô số Vô Kỵ, ở khắp nơi, như gió thổi, như mây bay. Động mà không động, không động mà động. Rốt cuộc địch thủ chịu thua không phải vì Vô Kỵ thắng mà vì địch thủ của Vô Kỵ không còn ai để mà thắng nữa.

Sư phụ cười. Hai địch thủ chậm rãi đến trước vị võ sư già cùng cúi đầu đánh lễ. Chấm dứt một cuộc đấu võ ngoạn mục và cả hai trở thành võ sĩ tài ba, lỗi lạc mà không có ai thua ai thắng hết.

.....

Footnote: Vô Kỵ bây giờ 62 tuổi ở Woodstock, IL., dạy thiền định thay vì dạy võ. Tôi là một học trò. Học ăn, học đi và học thở rồi. Còn học múa võ thì còn học dài dài. Không, không có Tango. Các bạn nào giỏi Tango, dancing dạy mình múa đi, múa sao cho người vũ viên của mình ít bị ngã, mà có ngã thì cũng khỏi đau.

(HDD)

VÔ KỸ HỌC LÁI XE

Hồ Đắc Đăng

Vô Kỳ bây giờ đã trưởng thành, quyền cước điêu luyện, tâm thần sáng khoái, tánh tình khoan thai, điềm đạm. Hai thầy trò ngoài chuyện võ nghệ còn hay ngòai thiên với nhau. Vui nhiều. Một hôm thầy nó gọi nó vào.

– Vô Kỳ này. Ở đời không chỉ có đánh võ và tham thiên. Nếu đánh võ mà không có tham thiên thì cả 2 bên dễ bị gãy sườn, dập lách lắm. Ngoài đời dập lách nhiều lắm. Con phải xuống núi để dạy cho người ta vừa đánh võ vừa đỡ địch thủ kiểu múa Tango thì ai ai cũng vui, không còn ai thắng ai bại nữa. Ngoài đời thì rộng, chân con thì ngắn, đi bộ thì không biết bao giờ mới đến người ta được. Phật hồi xưa, ông làm gì có xe. Ông tà tà đi bộ, đôi khi đến chỗ người cần ông giúp thì người đó đã chết mất rồi. Bây giờ mình có xe, mình đi được để đến giúp người khác. Con phải biết lái xe.

– Thừa thầy – Vô Kỳ nói – Con thấy lái xe dễ ợt. Con thấy mấy đứ con nít, mấy bữa trước còn mang tã, ngậm núm vú, mấy bữa sau tuyên bố với mẹ nó là nó 16 tuổi rồi nó muốn lái xe. Thế là bà mẹ phải bứt đầu, bứt tai đi mua cho nó một chiếc xe nhỏ cho nó lái, nó chạy phăng phăng, dễ ợt thừa thầy.

– Này Vô Kỳ. Chạy phăng phăng không hẳn là dễ. Chạy phăng phăng rồi vô phòng cấp cứu, đôi khi vô thẳng nhà xác là thường đó con. Chạy phăng phăng mà an toàn trên xa lộ mới là cái nghệ thuật của lái xe. An toàn cho mình và an toàn cho người mới là cái khó. Một kiểu Tango đó Vô Kỳ ạ. Lái nhường, lái nhịn là lái Tango. Con phải nhớ cái này.

Vô Kỳ: Thừa thầy, con thì thích cái gì nhanh. Đối với thầy, gió thổi nhẹ trên mặt thầy là thầy đủ vui rồi. Con thì gió phải thổi bay tóc ra sau như khi con chạy xuống dốc núi thì con mới khoái. Lái xe mà cứ lái 5 dặm/giờ thì ai mà chịu được thừa thầy.

– Vô Kỵ này. Thầy không bảo là con phải chạy chậm luôn luôn. Đức Phật, ngồi yên một chỗ, chẳng nhúc nhích gì hết mà ông cũng đủ vui rồi. Con còn ở đời. Con phải lái xe. Lái nhanh cũng được, lái chậm cũng được. Tùy lúc. Lái nhanh chẳng sao cả. Với một điều kiện.

– Điều kiện? Điều kiện gì thưa thầy? Đường phải không có ổ gà? Trời phải không có bão có tuyết? Phải không có sương mù khói phủ? Con sẽ rất cẩn thận.

– Vô Kỵ ơi. Con còn nông cạn quá. Mắt con sáng, phản xạ con nhanh, thời tiết tụi nó báo con biết trước từ 3–4 ngày trước thế mà tai nạn chết người vẫn xảy ra hàng ngày đó thôi. Tại sao con biết không?

– Xin thầy chỉ giáo.

– Tại vì không có cái thắng (phanh) tốt. Vậy đó con, người đời, xe của họ cái gì cũng tốt hết: máy mạnh, chạy nhanh ; đèn sáng, thấy rõ ; cảnh đẹp, mùi thơm 2 bên đường thì nhiều ; vui nhộn không thiếu ; chỉ thiếu có một cái thắng (phanh) tốt.

Con người ta có “3” cái xe: xe Thân, xe Khẩu (miệng) và xe Ý.

Cái thắng (phanh) của “xe Ý” là cái yếu nhất của người đời. Nếu con chưa thông thạo võ nghệ của thầy dạy thì con phải kiểm tra cái thắng này thật kỹ đấy. Một ý nghĩ bất thiện nảy ra là phải có đèn đỏ chớp lên trên dashboard của con.

Kế đến, là cái thắng của “xe Thân”. Cái này con đã thuần thục với kinh nghiệm học võ vừa qua. Con không còn có thể làm cho người khác, vật khác đau được nữa. Tụi Mỹ nó gọi “Do no harm to others and to yourself”. Con đã đạt đến cái thắng này qua học võ.

Kế đến là cái thắng của “xe Khẩu”. Cái thắng này ít người để ý lắm! Nó không có đèn đỏ trên dashboard. Thắng này nếu nó không ăn, không chạy thì cũng ít ai hay biết. Nó (Khẩu) xuất “ra” đều đều, làm ai cũng đau, ai cũng giận mà mình vẫn không hay. Con nhớ trong Bát chánh đạo có một cái gọi là Chánh ngữ. Cái miệng của người ta ngộ lắm Vô Kỵ ạ. Miệng người ta có 2 chức năng: một là để Ăn, hai là để Nói. Ăn thì ai cũng biết. Vô Kỵ, con có nhớ lúc thầy dạy võ cho con những năm đầu, thầy đã dạy con ăn không?

– Vâng thưa thầy. Con còn nhớ là con muốn ăn chay vì con thương tất cả thú vật. Con không muốn tụi nó phải chết để con được sống. Chính thầy đã dạy con phải

biết ăn trong Chánh niệm, và biết ăn trong một tâm thức biết ơn. Eating in mindfulness and gratitude.

– Vô Ky, con giỏi lắm. Đó chỉ mới có một chức năng của miệng thôi: Ăn. Còn cái chức năng kia là Nói. Con có biết là thầy trước khi học võ, thầy làm nghề gì không?

– Thưa thầy, con thấy thầy hay dạy con về tinh bột, đường, mỡ, chất đạm (protein), có vẻ thầy là một nhà khoa học sinh vật học?

– Thầy thuốc, Vô Kỵ ạ. Thầy là một thầy thuốc. Thầy chỉ dạy cho bệnh nhân về dinh dưỡng là mấy cái thức ăn này. Đức Phật là một thầy thuốc (y vương), dạy người đời về cái chức năng thứ hai của cái miệng, là cái xuất “ra”: Lời Nói. Cái “vô” là đồ ăn, cái ra là “lời nói”. Mấy cái ra này mới là cái ngộ nhất đấy. Cái “vô” mà sai quấy, nó chỉ hại cho một người thôi, người ăn. Cái “ra” mà lạng quạng là nó hại người khác không kể xiết được. Nhiều khi đại chiến xảy ra cũng chỉ vì mấy cái xe không có thắng này.

– Làm sao có một cái thắng tốt thưa thầy?

– Thắng tốt cho Ý: tham thiên. Thiên định là con quán chiếu cái ý của con, từng giây phút. Bông hoa thơm con cũng hay mà như cứt bò con cũng biết. Tùy con, nếu con thấy cứt bò là thơm thì con cứ theo, chẳng ai cản con được cả. Làm sao con biết cái ý nào của con là cứt bò?

– Xin thầy chỉ dẫn. Nhiều khi con cũng khoái cứt bò. Ra chợ mua Cow manure về bón hoa, tốt đáo để.

– Cứt bò kiểu đó không sao cả. Cũng tốt thôi vì hoa của con nở, người khác cũng được thơm lây. Cái cứt bò “ý” là khi nào con thấy ai cũng là cứt bò hết thì chính con là cứt bò đấy. Con nhớ chuyện Tô Đông Pha và sư cụ tham thiên với nhau thầy kể con khi xưa?

– Làm sao thắng cái Khẩu (miệng) này, thưa thầy? Con đọc Chánh ngữ trong Bát chánh đạo dài dài mà sao lâu lâu con cũng còn nói mấy cái mà con không được hài lòng lắm...

– Chẳng hạn?

– Thừa thầy, nói láo thì con không còn nói láo được nữa rồi. Nhưng mà đôi khi trong một cuộc nói chuyện với nhiều bạn khác, khi có người nào đó nói về một vấn đề gì đó thì con cũng hào hứng chen vào với những mẩu chuyện tương tự để kể cho cả nhóm nghe! Nghĩ lại mà mắc cỡ. Tại sao mình lại cũng “quơ đũa cả nắm” theo họ cho vui vậy nhỉ. Vui cái giống nhau. Vui mình cũng giống bạn mình, cùng nghề, cùng sở thích, cùng xã hội. Con cứ ngẫm nghĩ rồi mắc cỡ cho cái miệng hay nói theo của mình. Con thấy con không phải là con nữa. Một mình thì con là con mà vô một nhóm “phe ta” thì con lại mất con. Mất mình. Làm sao bỏ được tật này, thừa thầy?

– Giỏi, giỏi lắm, Vô Ky con. Con biết mắc cỡ sau khi con nói mấy cái đó là con giỏi lắm đó. Nhiều người khác không thấy, không biết mấy cái mắc cỡ đó và tiếp tục cái tật “nói theo” này suốt đời họ. Muốn còn đi lại với mấy người như vậy, con phải tập cái tâm con cho nó mạnh. Dĩ nhiên, con phải có một cái thẳng thứ thiệt, đập một cái là đứng lại, là dừng lại ngay. Dừng lời nói.

– Tập cái thẳng? Cái thẳng này tập được? – Vô Ky tò mò hỏi thầy.

– Dĩ nhiên, cái gì trên đời này cũng tập được hết. Không có ai sanh ra, 2 tuổi vừa mới biết đi đã biết cưỡi xe đạp 1 bánh, 2 tay cầm 8 cây dùi cui quăng lên trên trời mà không cây nào rơi xuống đất, miệng lại thổi kèn harmonica. Đó là tập thân. Tham thiền là tập ý. Tập nói là tập thẳng.

– Xin thầy dạy con tập Nói.

– Có 3 người giữ cửa. Miệng của con có 3 anh chàng giữ cửa: 1) Có thật không? (Is that true?). 2) Có tử tế không? (Is that kind?) và 3) Có cần thiết không? (Is that necessary?)

Nếu sau khi duyệt xét 3 cửa đó mà thoát hết thì cái lưỡi của con nó nói được. Đó là Chánh ngữ.

Vô Ky con, có nhiều người cho rằng lời nói là một cái huyền diệu mà Thượng đế ban bố cho loài người. Con phải cẩn thận. Huyền diệu thì cũng có thật mà tai hại thì cũng không thiếu. Lời nói là một công cụ (tool). Nó có thể làm một vết thương lành lại mà nó cũng có thể làm cho người khác đau thêm. Mà con thì đã qua cái ngưỡng cửa không còn muốn làm cho bất cứ ai hay vật nào đau nữa. Do vậy cái Khẩu (miệng) xuất “ra” của con, con phải có một cái thẳng thật tốt.

Khi mà thắng con tốt rồi, thì chạy nhanh, chạy chậm không thành vấn đề. Dĩ nhiên, chạy chậm dễ dừng, chạy nhanh phải thấy xa. Nghe thầy nói này giờ, con học được cái gì về lái xe?

– Thưa thầy, xe con có 3 cái thắng mà cái thắng con phải dùng nhiều nhất là cái thắng của Miệng (Khẩu): Đó là lời nói. Nói sao cho người vui, nói sao cho người thanh thoát.

– Đúng vậy Vô Kỵ. Để thầy kể cho con nghe chuyện Mẹ của thầy dạy thầy thế nào nhé. “Này con, hễ có nói thì nói Pháp. Còn không thì tốt nhất là đừng nói”.

(HDD).

VÔ KỸ HỌC ĐI BIỂN

Hồ Đắc Đăng

Vô Kỹ vốn sợ chết chìm nên cực chẳng đã nó mới xuống thuyền để qua đò. Thế nên khi thầy nó đề nghị dạy nó đi biển là nó từ chối liền.

– Vô Kỹ này. Đi biển là cả một nghệ thuật. Nhất là đi biển trong đêm.

Trời đất, Vô Kỹ ngấm nghĩ trong đầu, nhưng không dám nói ra. Ban ngày đã là không bờ, không bến, chẳng biết đâu là đâu, bây giờ bắt đi ban đêm thì có chịu chết.

– Này Vô Kỹ – thầy nó đoán cái tâm của nó đúng phong phúc – con còn nhớ thầy dạy con bắn cung? Bắn cung mà nhắm mắt mà bắn đúng trăm lần như một? Đấy đi biển ban đêm mà không bao giờ lạc, mà không bao giờ đụng đá ngầm là như vậy.

Vô Kỹ nó có nhớ cái vụ bắn cung nhắm mắt này mà nó vẫn chưa tưởng tượng ra liên hệ thế nào đến đi biển ban đêm.

Hải đăng (Đèn biển): Đèn để tránh.

Nghe thầy nó nói đến hải đăng Vô Kỹ sáng mắt lên:

– Thừa thầy, để con kể chuyện tiếu lâm về hải đăng thầy nghe. Có một thủy quân đề đốc hạm trưởng. Một đêm tàu ông thấy có một ánh đèn đăng xa. Ông đánh điện “Hạm trưởng chiến hạm tuần dương, tránh ra chỗ khác”. Điện trả lời “Bình nhì hải quân, không tránh, ông phải đổi hướng”. Hạm trưởng “Bất phục tùng, sẽ cho ra tòa án quân sự”. Trả lời “Tòa không xử được. Đây là hải đăng”. Hạm trưởng vâng lời, bẻ lái.

Thầy nó biết cái chuyện này rồi nhưng vẫn cười thỏa thích với nó.

– Ban đêm – thầy nó dạy – hải đăng là để con biết chỗ nào để tránh. Hải đăng cố định, vững như núi, tám gió không động. Trong võ nghệ, xuống tấn, bàn tay năm ngón đưa về phía trước để thủ thế. Ngũ giới là 5 cái không làm. Hải đăng chỉ một cái: người đi thuyền ban đêm phải tránh.

Hải đăng: Ánh sáng phải nhắm.

– Phải nhắm? – Vô Ky kinh ngạc – Đi biển ban đêm mà thấy một ánh sáng từ xa mà phải nhắm vào nó?

– Đúng, phải nhắm vào nó, đến phút chót. Trong đời sống tâm linh, cái đèn con nhắm là cái ánh sáng từ bên trong, từ nội tâm, của Bát nhã. Bên ngoài có ngũ giới để tránh, bên trong có Bát nhã để hướng thì khỏi đi lạc.

– Liên hệ thế nào với đi biển ban đêm, thưa thầy?

– Có một nước ở Nam Mỹ, hồi xưa, cả ngàn năm trước, có nền văn minh rất cao. Dân tộc Maya, vùng Yucatan bây giờ của Mễ tây cơ. Lúc đó làm gì có GPS hay vệ tinh. Họ tìm ra một cách rất thần kỳ để hướng dẫn tàu bè của họ trở về đất liền, an toàn không đụng đá ngầm.

Vô Ky bắt đầu tò mò. Đá ngầm. Đúng thật, đụng đá là chết, ban ngày đã khó thấy rồi. Ban đêm, đèn sáng cách mấy cũng chẳng hơn được gì. Để một cái hải đăng nhỏ ở đó thì là tiện nhất, cần gì phải sáng chế cái gì khác.

– Dân Maya rất thông minh. Chỗ biển của họ có nhiều đá ngầm. Tàu bè của họ đụng mấy đá ngầm cả trăm năm rồi nên họ có kinh nghiệm. Họ đánh dấu đá ngầm. Họ khám phá ra có một *hải đạo* rất hẹp đi thẳng vô thành phố, không có đá ngầm. Khổ một nỗi, hải đạo này rất dài mà ban đêm thì mấy dấu hiệu không thấy được. Họ bèn xây một cái tháp bằng đá, cao bằng 10 tầng lầu, kiểu Kim tự tháp ở Ai Cập nhưng nhỏ hơn. Trên đỉnh tháp, họ xây một cái phòng, chỉ có một cái cửa sổ, hẹp và cao, hướng ra biển. Ở cuối phòng, xa cửa sổ, họ đốt lửa to. Ánh sáng thoát ra khỏi phòng chỉ có thể qua cửa sổ thôi. Cái chùm ánh sáng này rất hẹp vì nguồn sáng ở xa khe hở. Một người nào đó chỉ thấy được ánh sáng này khi nào họ đứng ngay trong chiều của chùm ánh sáng này.

Vô Ky vỗ đùi cười ha hả. Nó bắt đầu hiểu cái trí thông minh của người Maya.

– Thành ra, từ ngoài biển khơi – thầy nó giải thích tiếp – thuyền nào mà thấy được chùm sáng này là an toàn trong cái *hải đạo* không đá ngầm này. Lệch qua một chút, không còn thấy ánh sáng nữa, họ biết ngay là phải lái trở lại một chút. Cứ thế mà từ từ tiến về đất liền an toàn.

– Hay quá. Hay quá, dân Maya thông minh thật.

– Con học được bài học gì, Vô Ky?

– Bài học gì, thưa thầy? Dĩ nhiên là dân Maya muốn về an toàn thì về ban đêm là tốt nhất. Ban ngày, đá ngầm thì không thấy mà ánh sáng của lửa trên tháp làm sao thấy được.

Đôi khi, từ khổ đau mà tỉnh thức

Khổ đau có thể ví như đêm dài. Đêm dài có thể đưa đến trầm cảm, tuyệt vọng. Thế nhưng, có những lúc, có những hoàn cảnh mà đêm trở thành quá dày, nó có thể đánh thức một cái ánh sáng giác ngộ mà đã có sẵn ở đó từ bao giờ mà ai đó không thấy được vì cái gì cũng trôi chảy, dễ dàng.

“Đôi khi một cái đau khổ cùng tột lại là một tiếng chuông làm cho người ta giật mình, tỉnh giấc ra khỏi mộng đời”

(Sometimes extreme suffering turns out to be a waking up call for some) *

(HDD)

VÔ KỸ HỌC BẮN CUNG

Hồ Đắc Đăng

Vô Ky đánh võ thì giỏi, tánh tình thì điềm đạm mà cái gì có dính dáng đến võ khí là nó sợ nhất. Nó không còn có một tâm thức nào làm người khác, vật khác đau nữa, nói chi là bắn với giết. Vì vậy khi hắn nghe thầy bảo thầy sẽ dạy nó bắn cung, hắn từ chối ngay tức khắc.

– Vô Ky này. Cái tư tưởng không bao giờ làm người khác đau của con quý báu vô cùng. Còn cái nghệ thuật bắn cung của thầy dạy đây chẳng những không bao giờ làm ai đau mà lại, nếu con thực hành đúng, nó sẽ làm cho mọi người vui.

Trước hết, con phải thâm nhuần vài nguyên tắc căn bản của cái nghệ thuật này. Hai nguyên tắc chánh:

1/ Thứ nhất: Bắn để đúng, không phải để được.

Người đời thường hiểu lầm cái này. Bắn cái gì là để được cái đó. Bắn con nai thì muốn con nai ngã xuống để lấy về ăn nhậu, khoe khoang. *Bắn cho được là lấy vô. Bắn cho đúng là cho ra.* Ai đi săn tìm hạnh phúc cho mình sẽ chỉ lấy vô được khoái lạc (excitement). Ai đi săn tìm hạnh phúc cho người sẽ tạo ra, cho ra hạnh phúc cả mình lẫn người.

– Thầy nói có lý, con có đọc đâu đó một tác giả Mỹ nói cái chi đó tương tự như vậy “In life, happiness is not a goal. Happiness is a by-product”, “The more you are looking for it, the farther away it will evade you.”

– Con giỏi thật, đọc mà nhớ được mấy cái lật vạt này. Thầy khen con đấy. Đó là phu nhân của một cựu tổng thống Mỹ, bà Eleanor Roosevelt.

2/ Thứ hai: Tâm thức khi bắn cung. Tâm thức của thân hữu, không bao giờ của thù nghịch.

Với 2 nguyên tắc này, thầy mới có thể dạy con cái nghệ thuật gần như thất truyền này. Người ta bây giờ cũng hay học bắn, bắn súng. Súng đạn không bao giờ ứng dụng được 2 nguyên tắc này của cung tiễn.

Vô Kỵ bắt đầu tò mò hơn. Từ kinh thường cung tiễn vì ý tưởng của bạo lực, vũ khí đến cái tò mò của tâm thức trong bắn cung.

Đứng

– Đây Vô Kỵ. Đứng ở đây có 2 khía cạnh: Tư thế đứng cho vững của thân thể, con giỏi rồi, như lúc học võ, đứng lại như ngũ giới, có 5 cái không làm. Một khía cạnh khác là dừng lại. Tâm con chậm lại, dừng lại. Con còn nhớ một tâm nhanh là một tâm bệnh ; một tâm chậm là một tâm khỏe mạnh ; một tâm dừng lại là một tâm ngộ.

Hiện tại thầy đang dạy con ở cái chặng thứ hai này: chậm lại. Dừng hẳn lại là Ngộ đó con.

– Chừng nào mới Ngộ thừa thầy? – Vô Kỵ tò mò nhiều nên thiếu kiên nhẫn.

– Vô Kỵ con, đừng có nóng lòng, mong đợi một cái gì hết. Ngay cả mong đợi giác ngộ. Để yên cái giác ngộ đó. Chẳng có ai tranh đua đến trước, giữ chỗ sắp hàng như tụi Mỹ sắp hàng từ 3 giờ sáng để chờ bán hạ giá sau lễ Tạ ơn tháng này (After Thanksgiving sale).

Nắm

– Vô Kỵ. Cái nắm này là cái thứ 2 của 4 tác động của bắn cung: Đứng, Nắm, Ngắm và Buông.

Luôn luôn phải nắm cung bằng tay trái. Thầy biết con thuận tay trái. Sẽ dễ cho con tập. Sẽ dễ cho thầy dạy.

“Quái lạ, ai thuận tay nào, nắm tay ấy, sao lại phải nắm bằng tay trái nhỉ?” Vô Ky tự hỏi. Thầy nó biết ý, mới giải thích:

– Vô Ky này. Não bộ của người có 2 bán cầu não. Một phải, một trái. Hai cái làm việc hỗ trợ nhau nhưng luôn luôn có một bên mạnh hơn (dominant). Người thuận tay trái, bán cầu não bên phải mạnh hơn. Người nào thuận tay phải thì bán cầu não bên trái mạnh hơn.. Hơn nữa Vô Ky con phải biết, còn có vấn đề tâm lý nữa.

“Não trái, não phải mà dính dáng đến tâm lý mình?” Nó lại càng tò mò hơn nữa.

– Thần kinh học sau này khám phá ra cái này. Bán cầu trái thì thiên về phân tích, đo lường, lý luận và thắng với thua. Bán cầu phải thì lại khác, nó thiên về cảm nhận, tổng hợp, bao dung và từ bi! Đại khái như kiểu Nam tử, Nữ hữu của Á đông mình. Đừng có lộn với câu Tả trọng, Hữu khinh nhé, Vô Ky. Cái Tả trọng, Hữu khinh này là do người đặt ra, không phải thiên nhiên khoa học. Thầy chỉ dạy con cái thiên nhiên thôi. Chỉ cần nhớ bán cầu và tâm lý của mỗi bán cầu não.

– Làm sao họ khám phá ra mấy cái này, thua thầy?

– Từ bệnh. Mấy thầy thuốc họ theo dõi tâm lý của mấy bệnh nhân trước và sau khi bị TBMMN (tai biến mạch máu não). Chính thầy đã nhận xét và thấy cái chuyện này có thật. Mấy ông bị bại xuội bên trái, tức là bị nhũn não bên bán cầu não phải. Trời đất ơi, mấy ông trước bệnh khó một, sau khi bị TBMMN, khó gấp 3 lần. Cãi vã, kèn cựa, cãi chày cãi cối. Mấy bà vợ chịu không nổi, Trái lại mấy người bị bại bên phải thì hiền lại hẳn. Hết cãi cọ, lý luận, trách móc như trước khi bệnh. Hiền hẳn lại, Người nhà ai cũng nhận thấy. Tại sao? Bán cầu não bên trái của mấy người này bị nhũn. Mà bên trái là tranh luận đó! Mấy bác sĩ hospitalist (chỉ làm việc trong bệnh viện thôi, không theo dõi bệnh nhân như PCP (Primacy Care Physician) nên họ không để ý mấy cái vụ tâm lý thay đổi này. Họ không biết bệnh nhân trước khi mấy bệnh nhân này nhập viện. Ra viện, họ cũng không theo dõi lâu dài. Giao lại cho PCP.

– À ra vậy – Vô Ky vỡ lẽ nhưng vẫn còn thắc mắc – Tại sao mấy cái khái niệm trái phải của bán cầu não lại liên hệ với nắm cung tay nào?

– Bao dung và từ bi. Đó là lý do để nắm cung tay nào. Cái tay hướng cung về đâu. Cái tay đó phải được điều khiển bởi cái tâm bao dung và từ bi. Cái tâm của bán cầu não phải.

Vô Ky ngẫm nghĩ, trầm tư. Nó đâu có ngờ tay nào cầm cung có tầm quan trọng như vậy. Chỉ nhắm. À ra vậy. Nhắm với lòng từ bi, bao dung, ôn hòa mới gọi là nhắm đúng. Không phải bắn trúng thôi là đủ.

Nhắm

– Cái này mới là cái chủ chốt đấy Vô Ky. Nhắm một cái đích. Một mục tiêu.

– Còn xa gần thì ra sao, thưa thầy?

– Giỏi, hỏi như vậy. Không phải gần mà dễ. Thiên hạ chỉ quan tâm đến mấy mục tiêu xa, khó thấy, mà quên mấy cái mục tiêu gần. Nhìn xa mà quên nhìn gần là lọt xuống ổ gà không hay đó con. Đời sống mỗi bước chân trước mặt là quan trọng hơn cái mục tiêu xa vời. Con vô trường học để ra trường kỹ sư, bác sĩ, dược sĩ là đã được định rồi. Mỗi ngày đến lớp, đến bệnh viện để học là một công chuyện dài và lặn lội. Mục tiêu xa lâu lâu nhìn một cái là đủ. Mục tiêu gần phải nhìn hằng phút giây. Tinh thức trong mỗi bước đi: nhìn gần.

Mục tiêu di động

– Mục tiêu nó di động thì sao, thưa thầy?

– Mục tiêu nào cũng di động hết. Nghệ thuật bắn cung trong đời là mấy cái “di động” này. Cái ý muốn mục tiêu luôn đứng một chỗ là làm cho xạ thủ luôn luôn thất vọng. Mục tiêu trong đời sống là di động, là vô thường. Con phải biết hòa hợp cái nhắm của con vô cái di động này để hòa hợp với vũ trụ. Hòa hợp, harmony là một cái chung của một xạ thủ tài giỏi và một nhạc sĩ điêu luyện. Một lời nói, một tiếng nhạc mà hòa hợp nó sẽ làm lạnh lòng người. Súng đạn cũng bắn, tụi nó không được cái này. Súng đạn cũng cần nhắm nhưng không bao giờ hàn gắn cái gì cả. Chỉ tăng hận thù.

Nhắm cung và nhắm mắt.

– Trời đất, thưa thầy. Thầy giỡn sao chứ? Mở mắt, đèn sáng đây còn bắn không trúng, nói gì nhắm mắt – Vô Ky kinh ngạc.

– Vô Ky con. Cái này mới là cái tuyệt vời của cái nghệ thuật này. Mục tiêu ở bên ngoài mà người đời thường nhắm thì con không cần học thầy. Ai cũng dạy con được. Đó là nhắm vào sự được thua, thắng bại, là đời. Cái thầy dạy là nhắm vào bên trong. Mà khi cái nhắm nhìn này mà chánh rồi thì cái mục tiêu của con nó đã ở trên đầu mũi tên của con rồi, trước khi con giương cung.

Buông

– Thưa thầy, thầy chưa dạy giương cung – Vô Ky nhắc thầy nó.

– Cái này không cần dạy. Với sức lực dẻo dai mạnh mẽ của cánh tay mặt của con, con dư sức giương cung. Bây giờ con nhắm cung đã thuần thục, nhắm vào nội tâm; đứng đã điêu luyện, đứng trên tư thế của huynh đệ, từ bi, chỉ còn có cái cuối cùng là buông tên này.

– Thưa thầy, buông tên dễ ợt, kéo mới khó chứ – Vô Ky cãi lý với thầy nó.

– Vô Ky này. Cái này là cái khó nhất đấy con. Ai mà đứng đứng rồi, nhắm đúng rồi, mục tiêu đã ở rõ trong nhìn đúng thì đã đến trình độ thực hành cái tác phong cuối cùng này: buông tên. *Buông tên là buông xả*. Mũi tên đã đến đích trước khi rời tay con. Nhắm mắt, mục tiêu di động mà con đã bắn trúng hồng tâm là vì vậy. Thân an tịnh, tâm từ bi, tự tại, nhắm mắt nhìn vào atrong thì tên tự nó bay đến hồng tâm, con thì buông xả. Có đích, có tên mà không có xạ thủ là vậy.

Vô Ky hân hoan đánh lễ thầy.

(HDD)

Ghi thêm: *Nguyễn Hiền Đức (5 Hiền) đang ở Cali, là người thường giúp tôi dàn trang các “Tập” bản thảo rất đẹp. Lúc này anh đang đau nên tôi tạm gửi bản này cho Hồ Đắc Đăng đọc vui. Như một kỷ niệm, Đăng ơi!* Đỗ Hồng Ngọc.